

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnyílvétetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések 's adakozások; rendkívüli tudósítás; a lengyel ügy magyar szempontból Rosty Zsigmondtól; pénz; Hont és Bihar megyék közgyűlései; erdélyi ügyek; zsidó ügy; a baranyamegyei fiók gazdasági egyesület múlt januári közgyűlése; adakozások a József nádor nemzeti képcsarnok- és Josephinumra; budapesti napló.)

Ausztria. (Gallicziából megnyugtató hírek.)
Amerika. (A washingtoni tanács eredménytelen vitaközösi Oregon kérdésében; az amerikai lapok hangulata.)

Portugália. (A királyné férjének kormányzóságáról szóló t. javaslat a páirkamrától is elfogadva.)

Spanyolország. (A galliciai partmellék ostromállapotba helyeztetik; a felkelők serege több helyt visszanyomatik; elegy.)

Anglia. (Az indiai lapok közlései a sutledzi győzelemről.)

Németország. (Ló- és szarvasmarha-biztosító-intézet Bajországbán; statusminiszteri rendelvény az ugynevezett német katolikusok viszonyait illetőleg.)

Elégység.
Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő. cs. 's ap. kir. felsége a székesfehérvári Székes káptalanban megüresített kanonokságra Maurer György bíscsei plébánost kinevezte; — Seymánn Béla kir. bányagyakornokot pedig dognácskai kir. bányamérnöké érdemesitni méltóztatott.

A károlyvári kir. pénzverő-hivatalnál megüresített pénzlár ellenőrségre Will Antal ugyanottani művezető érdemesített.

Magyar Imre nyugalm. huszár kapitány, a Pózmándy család rokona, a háborus időkben kapott sebei miatt sok kikkal küzdve, márt. 26án élte 70d. évében elhunyt. Nyugszik Révkomáromban. (P. H.)

József Nádor nemzeti képcsarnoka pénzalapjának gyarapításául ő fensége Ferencz Károly csász. kir. főherceg kétszáz ezüst forintot, nemkülönben ő fensége István cs. kir. főherceg, 's csehország kormányzója száz ötven pengő forintot méltóztatott az intézet pénztárának kegyelmesen beküldetni. Ő. cs. kir. fenségüknek e' nemzeti vállalat 's ánti magas figyelmüket és kitüntető pártolásukat, az említett nemzeti képcsarnokot alakító egyesület nevében, forró háláérzelem örvendetes nyilvánítása mellett mély tisztelettel 's: **Mátyás Gábor**, egyesületi titkok.

Rendkívüli tudósítás. Csereviz 1846. május 8án. Tegnap Kameniczen nagy jég esett. **Wilhelm Ignác** s. k. Ujvidék 1846. május 8án. Tegnap déltájban igen nagy jégvihar volt. **Hirsch Vilmos** s. k.

Szeged 1846. május 9kén. Ezzel tudósítom ont, hogy a' deszki határban f. h. 7kén délután a' jégeső sok kárt okozott. **Konrad Keresztély** s. k. — Közl. **Weisz Bernát Ferencz**, a' jégverés ellen köles. biztos. magyar egyesület igazgatója.

A' lengyel ügy magyar szempontból. Nem szándékomb a' legközelebbi mult lengyel zendület okai, czéljai, eszközei valamint megszüntetése minőségéről értekezni, mert ez leginkább a' helybeli tudósítók tiszte 's kötelessége, —hanem annak megfontolása: minő viszonyban van e' kérdés szeretett hazánkra nézve, melyet bármilyen körülmények és sympathiák között becsületes magyarnak szeméi elől elveszteni nem szabad. Hasonlót tettek a' német lapok, melyek a' lengyel ügyet német szempontból tárgyalni el nem mulaszták. Mivel azonban azok helybeli és diplomatikai állásuk a' miénktől különböző, természetes, hogy értekezések enyimehez — az egyedi tehetség számba sem vétetvén — nem hasonlót, de alapszemében mégis egy, mert mindkettőnk a' slavismus eszméje szölit fel okakodásra. Hogy egészen 's tisztán értessem meg, szükségesnek látom a' slavismus jelen állását 's törekvéseit röviden előadni, mint azt a' tudtomra kijött slavismus-szellemű könyvek olvasása 's megfontolása után tanultam.

Orosz birodalomban született azon eszme, hogy Európa sok tartományban elszórt szláv fajú népek nemzeti érzésre buzdítottán végre egy hatalom alatt összpontosuljanak 's hogy ezen hatalom más nem lehet mint a' moszka, igen is érthetőleg fejtegették; mivel azonban a' moszka kormányzasi elvek kedves vonzódást a' szláv fajnál sem valának képesek gerjeszteni, az eszme is elhalandó vala, ha másutt nem talált volna más szellemű ápolatásra; feltalálta pedig ezt a' Párisban 's Belgiumban élősködő lengyel emigratió-nál, mely azt felkarolta 's az eredeti anyagot más modorba öntötte. Felállított tudniillik azon elv, hogy a' szláv fajú népek nemzeti önállás 's független országglás eszközzöltsék, mely haladási eszmék által kormányoztassék. Ezen eszme az előbbinél sokkal kecsgetőbb 's a' panszláv írókbul többet, leginkább pedig Kollárt annyira elragadta, hogy ez utóbbi a' szláv fajban töle fölfedezett kitűnő jelességek miatt Európa civilizatióját 's morális átalakulását a' szláv törzsek által vélte czélszerűleg eszközöndőnek. Az eszmét felállítani 's fölötte ábrándozni könnyű volt, de a' létesítés ellen iszonyu nehézségek gördítettek, körül kelle-

tehá tekinteni: hol lehessen legczélszerűbben kezdeni? végre mindenek egybevetése után abban lón a' megállapodás, hogy mindenek előtt a' régi lengyel nemzet iktatassék előbbi független állásába 's ez leszen a' keleti szabad ország, ez elértvén a' többire nézve támasz s gyűlpont lesz, melyből a' szabadság a' többire is ki fog árasztatni, nevezetesen nyugoti Szlavorságra, mely álland a' cseh, morva, sziléziai tartományokból 's ezekkel szomszédos nyolcz magyar megyéből, hol t. i. szlávok laknak; hogy Gácsországgal szomszéd megyéink is ehez csatlандók, magától érthetni. — Itt meg nem állapodva segédkéz fog nyujtatni a' déli Szlavorszag alakulására, mely álland Slavonia, Croatia, Dalmatia, Hercegovina, Bosznia és Szerviából; Styria, Karinthia és Carnolia nem kívántatnék é szinte hozzácsatlандóknak? a' következés mutatná meg; a' török tartományokból szinte egy nagy vagy néhány ország lenne alkotandó, 's így teljesednék Cyprian Robertnek, a' szlávok francia apostolának, a' török birodalomban lakó szlávokul irt munkájában nyilvánított 's beteljesüendőnek vélt ohajtása; 's ekép fogna Prága vidékétől kezdve a' szép magyar rónákon 's regényes alföldi havasokon keresztül Konstantinápolyig Slawa oltára felültetni!!!

Miket itt előadtam, nem saját eszmém szüleményei, hanem több munkából merített idézések, melyek világosan kimondják, hogy e' terv előkészítésére már több országban, bennünket magyarokat érdeklőleg pedig különösen Pesten, Pozsonyban és Zágrábban társulatok alakultak. 'S valóban ha figyelemre vesszük, hogy a' legutóbbi lengyel mozgalmak Párisból indultak ki 's a' szemünk előtt forgó szláv irodalom fejlődését szemügyre vesszük, tagadhatlan, hogy ily alapszeme létezik. Ne mondja senki, hogy ezek csak eszmények, mert voltak 's vannak igék, melyek testlének, ha pedig egy eszme oly széles anyagi talpköven nyugszik, mint a' szláv fajú népek, akkor ügyes kezelés, de leginkább ellenző-félt hanyagság, vagy éppen tétlenség 's munkátlanság kedveztével előbb utóbb biztos sikerre számíthat. Ezek előbeszátása után tekintsük a' tárgyat közelebbről. Tegyük fel, hogy a' hajdani nagy Lengyelország visszaállítatik, vajjon ki fog azon boldog ábrándban élni, hogy az cseh 's többi atyafiait ignorálandja 's nem fogé törekedni bennök önmaga számára is biztos frigy és bajtársat támasztani? ezen eszme magában oly világos és természetes, hogy csak az nem látja, ki mitsem akar látni; miből ellenmondhatlanul következik, hogy Lengyelország visszaállítatása esetében nekünk néhány év mulva ezer éves birtokunkért aligha nem kellendne újra harcolnunk; defeltéve azt, hogy ezen idő reánk egyhamar be nem következik, gondolhatjuk é, hogy az új szláv-polonia e' feleletlen ily-szláv rokonait 's nem fogja őket mozgalmiban segíteni? ezt gondolni szinte kábaság lenne 's így ösztetornyosulnának fejünk 's határink fölött majd egész terjedelmökben oly felhők, melyeket elosztatni képesek nem lennének, mert azok előbb utóbb önehézségük által is záporként omolván reánk, bizonyosan elmosnának. Hiszem ugyan, hogy gyáván nem hánánk el, sőt őseink koszorúji mellé mi is raknánk méltókat, de hogy egy ország, mely az ellenes elemből magában is táplál jókora számot, melyet különféle nemzetiség és vallás gátol a' testvéreleg öszszeforhatásban, de leginkább melynek most diplomacie uralkodó eleme az önmagában és magával meghasonlásra, mint nemzeti bünye, oly igen hajló, hogy egy ily ország képes legyen az őt körülbroncszó egyfajú elemnek ellenállani, azt ábrándban nem élő vagy kiábrándult ész állítani nem fogja. Mit éreztünk tehát a' lengyel felkelés szomorú sorsa felett, talán közörömet? épen nem, mert ez jó jellemű egyed vagy nemzethez nem férhet, hanem érezzük azon komoly bút, melyet érez egy bajnok ellenfele bal sorsán, ezzel szerencsétlen szomszédinknak tartozunk, de rokonszenvet vagy czéljának később sikerülését az emlitett tendenciák közt kívánunk nem lehet, nem szabad, mert lehet ugyan nemzetársunk bal sorsán szomorkodni, lehet jó tulajdonit kellőleg méltánylani, de ha annak java saját hazánk világos veszedelme 's ha azt jobboldal segíteni annyit tesz, mint balommal kardot döfni saját hazánk szívébe, akkor feledni kell minden régi öszszeköttetést, csillogó jellemet 's meleg rokonszenvet, ellenben tenni azt, mi kedves hazánk boldogsága, további fenmaradhatási magasztos czéljához vezető 's azt biztosító. Hazánk gyöngeségének legfőbb oka, hogy egymást egy hazában lakásunk dacára és szegényére nem értjük nem beszélünk 's használunk még a' közügyekben is mindaddig egy nyelvet 's kölesönös érzelminket egymással ez által nem közöljük, szükséges te-

hát, hogy egyek legyünk, egy élő nyelvet közügyeinkben elfogadnunk, melyet valamennyien értünk, melyik legyen pedig ez? az újabb törvények óta többé kérdés nem lehet, mert magyar nyelvtudás nélkül ezental nálunk diplomacie senki sem élhet. Ezt tehát oktatás és persvasio szelid módjával, szellemi 's erkölcsi képzettség mint szinte irodalmi súly és becs által terjeszteni minden egyes honfinak, de az első leginkább a' hatóságok szent kötelessége, mert csak így érhetjük el, hogy egy akolban egy boldog nyáj leendünk. **Rosty Zsigmond.**

Pénz... Három százada gördült le a' siető éveknek; mióta hongyülés alig mult el a' nélkül, hogy a' magyar honapák ő felségét arra kérni nem határozták volna, mikint a' hármashalom térein venné széketlet! És im, háromszáz évnél szaporább az idő, hogy ez ohajtása teljesedthöz nem vala szerencsés eljuthatni nemzetünk 1546: 18. 1550: 4. 'sat. a' legujabb időkg.

'S vajjon micsoda lehetett annak indoka, hogy apáink ezt oly sürgette szorgalmazták? Bizonyosan minden gondolkodó fő azt fogja rá mondani, miképen üdvözült elődeink mindinkább vevék észre, hogy az országnak kincsei oda folydogálnak ('s vissza nem) hol ama magasztos egyed lakik, kinek az ország és kincse a' koronával átadatott! Annál fogvást örökké indítványzik, hogy legalább az esztendő bizonyos részecskéjét közzötünk tölteni kegyeskednek koronás fejedelmünk! hogy itt laktával vagy mulatással a' kincs is szivárgana egy kicsit, pénzszegény hazánkba!

A' gondolat nem rossz...sőt igen üdves, mert minden-napi tapasztalás tanítja, hogy csak egy gazdag „particulier“ jöjön is valamely vármegyébe; e' körülmény jótékony hatását számos ember megérzi, pedig ezen pénzszegény egyed csak egy vagy két uradalmat bír 's annak jövedelmeit költő kis pontocska. Ellenben oly roppant dynasta, ki nem egy két uradalommal hanem számos „országgal“ bír, melyekből évenként hozzá özönlik a' tömérdek jövedelem, vajjon minő hatással lehet azokra nézve, kiknek közepette lakik!

Milliók meg milliók csörgedeznek oda! Tetézve van ott a' jólét, számüzve a' mindent eldermesztő pénztelenség! Lehet ott vállalkozási szellem, ipar, művészet; lehet minden! mert a' pénz a' fő tényező, mely „lényegesen“ szükséges minden létesítéshez! Ezt érezték üdvözült elődeink! E' miatt is sürgették hongyülésről hongyülésre koronás urunk királyunk itt lakandását! alig hagyva egy országgyűlést a' nélkül, hogy e' kérelmet erélyesen ne ujjították volna meg.

Az ám! Elődeink akartak e' részben véget érni de „eszköz“ nélkül... (volendo finem...sed non media,) 's magokat ugy viselék, hogy a' felség hazánkba lakási végett nem vágyakodott!...Innen csupa ígéret mellett maradtak di-csöült királyaink! 's a' törvény többnyire így is hangzik: „sua majestas „promittere“ dignabatur.“ Teli valánk meghasonlás 's visszavonással, szóval ugy vittük a' dolgot, hogy ő felségét magunk közé édesgetni képesek nem valánk! — Azért az ország kincse annyi tömérdek év alatt hazánkbul kifolyván pénz dolgában végtelenül elszegényedtünk!... Innen érhető tán ama népdal is egy részben a' mohácsi vész után „szomorú a' magyar nóta, háromszáz esztendő óta!“... —

'S most is mikép akarunk a' bajon segíteni? Felelet: egyik „adózással“ (általános modorban,) másik nagyszerű „kölesönpénz“ által. Pedig vajjon a' nemesekkel és így általános adóztatással czélt érünk é abban, hogy ez által „pénz fog jönni pénztelen hazánkba.“ A' kölesönt pedig vajjon miből adandjuk vissza, ha „elpénztelenedtünk?“ ha pedig pénzesek vagyunk, akkor mirevaló a' kölesönkérés?

Ha talán e' két mód czéliránytalan, nem lenne é sokkal üdvesebb ő felsége hajlamait megnyerni ügyekezünk oly viselet által, melyből kétségtelenül kiderülne irántai tükkörtisztaságán hódoló érzelmünk, szóval ugy viselni magunkat, hogy a' „gazda“ mindenkben vigye a' „gazda szerepet“, 's választottjai által a' gazdaszerepnek örökké oly irányt adhassunk, miszerint a' gazda lássa, hogy nélkülünk uralkodása gyengülne, 's ekként fenntartatásunk a' gazda fenntartásával lényegesen öszsze van szövetkezve. 'S hogy ennélfogva reánk is szükség pillantania, mert ha mi elveszünk, az egész birodalomnak alapjaiban kell megrendülnie, szóval, ne akarjunk soha „külön gazdálkodni“ 's ne kívánjuk a' gazdát a' tervből soha kihagyni, sőt választottjai által a' lehető legnagyobb kölesönös bizodalmat eszközölni, 's ha ezt egyszer kivittuk, nem fog hiányzani a' fölségi kegy 's önkénti hajlam közzötünk országglani minden évben néhány hóig. 'S ekkor „magától jövend a' pénz“ nyomorult hazánkba 's ki-

szárgand majd a' pénzforsás elpénzelenült hazánk minden feteimbe 's pénzünk józan takarítás mellett leend a' nélkül, hogy kölesön kértünk volna 's így a' nélkül, hogy meg kellessen azt téríteni! És majd ha sovár hazánkba pénz fog esergedezni a' pénzforsások urának itt laktával, bátran 's egyetemleg elvállalhatjuk az általános adót belőle a' közsükségeket fedezendő, így lassan „idomba“ jöve fölvirulni 's diszteni fogunk.

Ennyit akartam parányiságomhoz képest e' fontos ügyben szólani; vele talán a' hatalmas kapacitásokat is figyelemre 's netalán észszerűbbre ébresztendő.

Zombory Leopold.

Hontmegyei közgyűlés. Évnegyedes közgyűlésünk tavaszhoz 27kén vette kezdetét főisp. ur ó mga elnöklete alatt 's tegnap azaz f. hó 2kán végződék minden nagyobb szerű összehozórrenés nélkül. Korteseket egy fél sem hozott a' terembe, mi a' tanácskozások higgadtabságát nem kis részben segíté elő. Elnök főisp. ur bevezető beszéde után első alispán b. Majthényi László kelt fel 's rövid kivonatban rajzát adá a' megye utóbbi évnegyedi állapotának, mely mintegy ezekben öszpontosul: gyilkosság e' g y követetett el egy börtönben volt rab által, ki saját életét vévé el, hihetőleg vétkes öntudata által ösztönözötve. E' kifejezés következtében — mely a' rabra kárhóztató ítéletet monda ki — P. L. az öngyilkosság okát kifürkészendő vizsgálást rendelteni kért mi azonban sikerbe nem ment; — rablás szoros értelemben véve épen nem követetett el; kisebb szerű tolvajlások azonban, kivált lopások, annál gyakrabban, mely elharapozott bűnmerénynek b. alispán ur a' vásárra menőknek utlevetkekkeli ellátatása által ügyekvék elejét venni; mi az egészséget illeti: ez megnyugtató; Teszér helységben tavaszelo közepén idegláz mutatkozott a' lakosok közt, mely azonban orvosi segély közbejötté által meg lón szüntette; marhák közt a' juhok — hol nagyobb mennyiségben tartatnak — méteyben veszték 's némely helységekben a' borjuk közt uralkodott betegség; az élelmi szereket illetőleg: a' takarék-magtárakból eszközöltetett a' szükségszennvedő nép felsegíttése, kitünt azonban, miként a' követelt mennyiség többnyire fölösleges vala. Itt szóló alispán ur egyszersmind több rendű indítványt tón a' magtárak észszerűbb kezeltése ellátatása iránt, melyek azonban miután a' megyének e' részben kellő rendeletei már vannak — további pártolás vagy ellenzés tárgyai nem lettenek. A' pénztárakról közelebb ígért alisp. ur tudósítást adandni, min egy ellenzéki szónok megütközését fejezé ki, 's e' egyik legfontosb rovat elmaradását vagy az alispán hibája vagy a' pénztárnokok hanyagságából eredőnek állítá. Az adóbeszedést nem találá alispán ur kielégítőnek, mit azonban egyrészt az adózók szükségé, más részt a' kereset hiányának tulajdonitá; az eddigi bejövétel mind a' hadi mind a' honi tárba csekélység, a' nemesi pénztár pedig tökéletesen üres, mi leginkább a' megkezdett megyei építések tekintetéből sajnos körülmény. Szomorú dolognak állítá szóló alisp. ur azt, hogy az 1844ben a' nemességre kivetett önkéntes adóügye átláthatlan homályban van, min I. S. csudálkozék, mert hiszen hiteles és névszerint tudva vannak az ajánlástevők? — A' börtönök alispán ur véleménye szerint észszerűlenek 's az egészségre ártalmasok, mire nézve indítványozá: neveztessek választvány e' bajmegszüntetése iránt véleményt adandó; szóló alispán ur nézete szerint a' börtönök — Nógrád példája után — még vasracsajtókkal volnának ellátandók, miszerint nyárban a' külsőajtó kinyitvatván, szabad levegőt szihathának a' ben levő rabok. — A' közlekedési eszközök rosszszak; 54mlfdnyi utbul alig néhány járható. Okozandók e' részben az utbiztosok, kik az utak mi-benlétéről koronként jelentést tenni elmulasztják. A' levéltár gondos felügyelés alatt van, ellenben nagy hanyagság az, hogy az 1723d. törvény ellenére, mely szerint az anyakönyvek két p á r b a n készitendők, azon páranakönyvek nagy részben hiányzanak; e' hiánybeli mennyiség kiüintetését indítványozza. Ez ujonczokra nézve meghízott választvány munkálatában egészen mindedig el nem járt. — B.P. indítványára e' jelentés a' megyei levéltárba rendeltetett téteteni. Következett ezután T. I. esztergomi kanonok 's az esztergomi főkáptalani javak teljes hatalmu igazgatójának a' papi tizednek egy évre pengő pénzen hasznóberbe adása, 's a' váltópénzbeli fizetés elleni szokott tiltakozása, mit a' tisztü ügyész ellentiltakozása egészíté ki — pusztá formáságból. Ennek bevégeztével S. I. előadván mikép a' bozoki jbeli főbíró már rég királyi h. vatalra levén nevezve, új főbíró jelöltése szükséges: erre nézve négy egyédet javasolt betürendben, a' megüült hivatalra jelölendésül. Ez előadásra elnök főisp. ur megjegyzé, mikép a' bevett szokáshoz képest — ez ügyet az első alispán sorozati rendben fogja szönyegre hozni, mely megjegyzés több ellen — és mellett — nézetü viszon megjegyzésnek ada jobb és baloldalról alkalmat. (Jobb oldal most a' teremben az ellenzék volt, ülvén a' tanácsasztal jobbik oldalán) — végre abban lón — egy ellenzéki szónok indítványára — megállapodás, misze-

rint a' sorozati lajstrom az alispán által olvastatván, a' főbírói hivatal — betöltetési — kérdés e' felvonás után előleg tárggyaltassék. — Szóváltásra adott alkalmat T. A. és L.A. tbk. indítványára a' conservatívek azon követelése, miszerint a' magokat kijelöltetni kívánó egyedek a' m. korm. nál jelentkezzenek, mert az ellenzék nézete szerint jelölni a' r r k nek van joguk 's a' hivatal utólrérhetéseerti jelentkezés annak kinek e' hivatalra nevezni joga van, kerülhetlen lekötötelezésekkel jár, mit távoztatni, mellőzni a' függetlenség érdekében — kötelesség; nehogy azonban — mint egyik szónok előadá — — a' r k jelölési joga létesíthetlenné váljék az által, ha mindenik tetszése szerint kívánna jelölni határtalan számu egyedekeket, midőn — ugy lehet — ezek közül némelyek oly hivatali vállalni nem is akarnának, minthogy mindenik maga tudja legjobban lelkeszándékát, végzessé vált: miszerint a' jelöltetni akarók mindig első alispán urnál jelentsek magokat. — A' törvényhatóságoktól Varasd, Zágráb, Szabolcs, Zala, Turóc, Pest (a' nádori ünvepélyterv készítésre meghívó) leveleik érkezének megyénkhez, mint szinte a' nádornak az ünnepey elleni tiltakozása. Midőn Varasd deák levele olvastatott, oly zsbongás volt, hogy abbul, ha már előbb nem tudjuk vala — legkevésbé sem foghattunk volna okulni, minthogy nem is okultunk; mely körülmény felett I. S. örömet fejezé ki, mondván: mikép jól esik látnia, hogy Varasd megye levele Hontban oly közönyösen fogadtatik 's tudnia, hogy annyi megye közt, csak egy pártolta így Hont megye levelét, ez egy is más hon keblében; kívánta jegyzőkönyvbe irassék a' pártolás e' mérfoka. S. I. a' dolog érdeméhez nem szól, de sajnálja, hogy Varasd megye nem viseltetett anynyi méltánnyal Hont megye iránt, miszerint magyar nyelven szolt volna hozzá, 's ezt Varasd megyének megírati javasolá. Elnök: vétessék a' levél tudomásul; egyébiránt, mi a' nyelvet illeti, itt, nemzetiségi sympathiánkat törvény korlátozza, 's így felolvasá a' cikket, mely a' kapesolt országok megyének még a' magyar és latin nyelv között választást ad. — Zágráb megye levele — ugymondának rokotár-gyuság miatt fel sem olvastatott. Hoszszas vitát idézett elő Pestnek a' tervkészítésre követeket küldetni felszólító levele, 's az ezzel kapesolatot nádori levél. A' megtartók részéről 29, az ellenzéki részről 33 szónok szolt 's így négy szavazattal lón kiviva az ellenzék azon kívánata, miszerint terv-készítési követekül Balogh Lajos és Kalocsá Antal tbk. menjenek. Főfő ellenvetés a' megtartók részéről volt, hogy nádor ó fensége tisztelést nem akar, következképen nem illik kedve ellenére ünnepeket rendezniük, mert épen az által tiszteljük meg leginkább, ha magunkat ó fensége magas akaratához alkalmaztatjuk; de megfeleltetett: hogy ó fensége a' tisztelést a' nép közötti inség tekintetéből kívánja elhasználni, mire nézve eltávolítjuk az okot, ha elhatározzuk, miszerint küldötteink a' tervkészítéshez egyedül az adózó nép minden terhelteése nélküli feltétel alatt járulhassanak, mi végzések ki lón mondva; hogy halasztani az ünnepey nem tanácsos, mert isten szent fölsége kezében van a' halandók életsorsa letéve, hogy annyi osztatlan érdem, mint mennyivel nádor ó fensége fél évszázad folytán ragyog, kötelességé teszi a' nemzetnek háláját nyilvánítani 's tb. — A' Zalai lelkes levél felett, mely végzések választványhoz utasítatott, 's melyet e' szerint majd újból kellend tárgyalnunk — hoszszas és nagy részt érdekes viták folytak. Első emelt szót B.P. a' megtardósiak főb szónoka 's nézeteit pontonként következképp fejté ki: a' partium'ra nézve Zalával kezét fog 's miként ezt Hont megye ez előtt is sürgeté, kívánja: hogy — következetességnél fogva — a' partium kérdése — a' törvény világos értelméhez képest már valahára végrehaj-tassék; ugyanoly következetességnél fogva — mondá — nem pártolja a' második pontban foglalt horvát sérelmet, 's ragaszkodik Hontnak a' megyékkel e' részben már közlött levelével; a' küldöttségek el nem fogadtatására nézve: vilá-gosan meg van ugymond — szabva az ut, mellyen ó felsé-géhez juthatni, 's így e' pontot nem pártolja. A' honti viszonyokat illetőleg: tudatta Hontmegye Zalával a' honti dolgok miben létét, 's így sajnálja szónok hogy Zala Hont megye hitettségének hitelt nem ad. Mi Biharról állitatik — ha igaz — hogy t. i. az elnöknek jog volna adva többség ellenében is rendelhetni actiókat, miután ez alkotványos ország-ban alkotvány ellenes tett, Zala felszólításának helyt ad és szinte sérelmül tekiati. Ez adminisztratori többség szerzés eleni panasza nézve: ezt az elleniek kissebségben léte con-testatiójának tekintü 's nem pártolja. I. S. Zala levele után újat nem mondhat 's azt egész terjedelmében pártolván a' benne foglalt pontokat az országgyűlésre előleges sérelmekül kívánja felterjesztetni, egyszersmind megfelelt az előtte szóló által nem pártolt minden pontokra 's többi közt meg nem foghatá, mint lehet előtte szólónak nem pártolnia a' horvát sérelmet, mely annyira tisztában van 's tb. A' küldöttségek el nem fogadtatása hogy sérelem, szinte igen világos, mert mit egyesektől megtagadni nem lehet, annál kevésbé lehet azt megtagadni testületektől, mert nagy különbség van holt betü és élő szó között, 's mert az országot rendeletek

által — millyekre hivatkozni szeretnek — kormányozni törvények tiltják. A' mi Hontot illeti, vétessék vizsgálás és bün-hődjék ki vétkes. A' bihari dolog tudva van 's így e' felett kétségeskedni nem lehet. A' korm. zói többségre nézve hivatkozik Csongrádra, Torontálra, Temesre 's tb. hol oly töbseget szereztek a' kormányzók, mely hite szerint állar. dó nem lehet. P. P. th. miután e' megye némely tárgyakra nézve már határozott, ahoz ragaszkodik. Gy. E' minden pontjaiban pártolja a' zalai levelet. — S. I. remekbeszédben fejté ki a' zalai pontok lényegét 's figyelmezteté a' r r k et, hogy e' levél oly megye levele, mely az osztatlan tiszteletben álló Deákkal (éjjen!) büszkélkedik 's mintegy e' nagy férflu szellemének kifolyása; megmutatá, hogy e' levélben csupa tények hoztatnak fel, melyek iránt kétség nem lehet, 's volt — mondá — Hontban oly idő, midőn — mert pártnézetek véleményeket nem szabályoztak, e' levél egy szívvel lélekkel fogott volna sérelemek sorába jegyeztetni; most máskép vannak a' dolgok; de hiszi szónok, hogy ha valamiben, e' levél feletti nézetben Hontnak egyesülnie kell, mert ez mintegy közléput mintegy békítő angyal, mely pártatlanul a' szívhezszól 's tb. — P. J. a' partium kérdést pártolja; a' sajtóügyi munkálatokat a' közelebbi országgyűlésen befejeztetni kívánja. Mi a' küldöttség el nem fogadtatását illeti, e' pont kitétele nem áll, ugymond, mert az ó felségéhez járulhatást illetőleg van normativum, mellyet szintegy volt joga ó fének meghatározni, mint van egyes embernek saját údvára nézve. — A' bihari sérelemre nézve B. P. lal kezét fog. — Többséget szerzeni kötelessége a' kormánynak oly uton, milly uton a' másik fél szerez. Így van ez minden alkotványos országban, Francia-Angolhonban, hol a' nemzet maga ajánlószzegeket többség szerzésre 's tb. — Erre nézve L. megjegyzé: hogy nagy különbség van Franciaország Anglia és hazánk közt, amott felelős kormány van, ott az ellenzék is lehet kormány, ott a' szabad sajtó annyira elősegíti a' kérdések megvitátását 's tb. A' protestans ifjak társaságára nézve a' megtartósiak a' hto tanácsból kívántak tudomást szerezeni, mi határozatba is ment, az ellenzékiek nyomos okai daczára. Szabolcsnak országgyűlés tartás iránti levelét leginkább S. I. és I. S. ellenzéki szónokok, pártolák a' galliciai gyászos események 's ezek szülő okainak fejtegetése mellett, legtöb-ben azonban ugy vélekedtek, hogy a' mi urbéri viszonyainkat a' galliciaiakkal egyen vonalba venni nem lehet, minél-fogva rendkivüileg tartandó országgyűlésre szükség nincs. Turóczevele kedves és illetőleg kedvelenes tudomásul szolgált. — Gyűlés negyedik napján az az esütörtökön főisp. ó mga főbírónak a' bozoki járásba Paczoly Eleket nevezé, a' rendek pedig M. F. füzesgyarmati kath. lelkészre actiót mondtak ki a' miatt, mert bizonyos áttérési esetben B. G. főszbirót a' miatt valóda, mintha ez általa egy még nem 18 évü, áttérésre — állitólag — csak rokonai által unszolt le-ánynak szándékával felhagyatásra — felszólítva levén ezen tisztének meg nem felett 's mind a' mellett a' gyűlésnek oly jelentést tón, miként a' dologban már eljárt 's így nem igazat referált; mire nézve a' kérdéses főbíró e' végett kirendelt vizsgáló választvány közbejöttével — magát a' rendek előtt igazolá. — Ez actio alkalmat szolgáltata egy szinte actio alatt levő szabadelvü derék táblabíró urnak azon tréfás megjegyzésre, mely szerint most még inkább meg van immár győződve ugymond, hogy jó uton jár, mitán egyházi férfiak is társaságába szegődnek. — A' gyűlés utolsó napjain több rendbeli karhatalom rendeltetett. — Jövő közgyűlés augus-tus 24én a' törvénysszékek sept. 31től tartandnak.

P a j o r.

Biharmegyei közgyűlés (folyt.)

April 28kán a' tegnapi végzések hitelesítése után ma-gány-folyamodványokra érkezett parancsok és intézvények olvastattak. Ezek közül kettő volt, mi figyelmet vont magá-ra. Egyik már mult orsz. gyűlésre e' megye által sérelmül feladott szóbeli tizedper végrehajtása tárgyában; miszerint a' kancellaria a' megyei végzés ellenére a' karhatalom megrendeli. A' rendek ugyan ezuttal akadályoztatni a' végrehajtást nem kívánták; mindazáltal a' tizednek, a' régibb törvények által kimutatott ut mellőzésével, szóbeli perrelli behajtásából eredett ezen sérelmet jövő országgyűlésre orvoslás tekintetéből feljegyzik 's egyszersmind újabb rugóul tekintik arra: hogy jövő országgyűlésen is szorgalmazzák a' papi tized megszüntetését. — Másik azon helytartótanácsi intézvény, mely az általa végrehajtás végett leküldött be-reg-böszörményi urbéri rendező per végrehajtását felfüg-gesztü azon okból, mert a' nevezett helységbeli jobbágyok ó felsége elibe terjesztett folyamodványukhoz oly kiváltság-levelet esatoltak, mellynél fogva a' nevezett helység egy ré-széhez jogukat tartván, annak részökre leendő kiadását igénybe vették 's egyszersmind meghagyja, hogy a' per az érintett eredeti oklevéllel együtt ismét terjesztessék föl. A' rendek a' földesuraságnak már tetemes költségivel végrehajtásba vett per felküldetését nem teljesíték, részint azért, mert a' minden bíróság által elítelt 's a' helytartó-tanácsból végrehajtás végett leküldött per végrehajtásának felfüg-

gesztését a' birói függetlenséggel megegyeztetni nem tudják, részint azért, mert a' kiváltság-levelek jogkérdést foglalván magokban azoknak a' helytartó-tanács úgy sem, hanem a' kir. tábla bírása, 's ha a' jobbágynak a' kiváltságlevélre jogot építenek, annak szorgalmazását törvény útján eszközölhetik. Tudomására jöttek ez alkalommal a' rendek annak is, hogy a' végrehajtás folytán megállapított terv szerint a' földesuraságnak jutott földeket a' lakosok erőhatalommal elfoglalták; sőt első alispáni hátriratnál fogva bátorítottva azokat felszántogatták 's bevetették, 's az ezt gátolni akaró szakaszbeli szolgabíró rendelkezésének ellenszegültek. Ennek megvizsgálására 's a' bujtók kipuhatólására járásbeli fősz. bíró küldött ki. Ez ügytárgyaláskor igen jellemző vonása vala tanácskozásunknak. Midőn egyik ellenzéki szónok Sz. I. szívet lelket elragadó ékesszólással festé egy nép szerencsétlen sorsát, melynek cselekvéseit ámitók vezetik, fellüti bizonyos urakon az erőködés, mellyel szívök gerjedelmait lebilincsezik, nehogy a' tetszés és tisztelatlanság önkénytelen „éljen“ kiáltásokban törjön ki. Azonban az elnök-helyettes, végre maga is fejével intett 's majd a' szónok beszéde közben helyeslését nyilvánítja; 's azonnal lehullának a' tekintély bilincsei 's a' szív gerjedelmek kitörő éljenekben buzogtak fel.

Mennyire lehet, hű vonásokkal rajzolom e' lap olvasói előtt a' gyűlés harmadik napjának eseményeit, melyek ha pillanatra kacaját támasztának is, nem lehet kezes érzelést nem hagyniok a' kebelben. Szomorú bizonyítványa volt ez tb. T. Ö. aug. 7kén mondott szavainak. És mindazok, kik ön tettök és érdekek ellen semmit hinni nem akarának, most hívrésre kényszerítettek, mert látniok kelle egész meztelességben, mit alkottak az önösség és pártúh zivatarában. Az előbbi napon hozatott végzések meghitelesítése forga szönyegen. Néhány magányfolyamodványra kelt udvari parancsok és intézkedések hitelesítése két negyedkor tízre kezdődött 's két negyedkor tizenkettőre végződött.

De hibásan emlékeztem hitelesítésről, mert az a' végzések egészen újból alkotása volt. N. A. e. aljegyző, ur olvasni kezdé hitelesítésre váró jegyzőkönyvét 's a' két sornyi végzés ellen rögtön szótak emelkedtek. Alig igazítottat ki e' végzés, midőn e. aljegyző ur a' következő végzést akarván olvasni, rögtön kacaját hangozta végig a' teremtet. Ugyanis e. aljegyző ur a' hitelesítendő végzés elibe akarván a' parancs tartalmát becsátni, bizonyos elszórakozottság miatt, így ejté szavait: „Tóth Istvánnak etcaetera etcaetera.“ A' nevetés közben helyettes elnök ur csendet intett 's nem tudását szinlelvén a' nevetés okának, mondá: „nem látom által, micsoda ok van a' nevetésre“ mire tb. T. Ö. röviden 's mint Hüfl Sándor mondaná, de okosan megfjéte: hogy midőn a' végzés alapjának magyarázása helyett illy felvilágosítást nyerünk: „Tóth Istvánnak etcaetera.“ azt nem állhatni mosolygás nélkül. „Következett a' harmadik bizonyos Kacsári dolgában, 's alig olvasta fel N. A. saját végzését, midőn a' főjegyző emlékezteté a' rendeket, hogy a' tegnap kimondott végzés nem az vala, mit első aljegyző ur most felolvasott. Illyen sors ért még néhány végzést, midőn B. J. táblabíró felállván előadá: hogy bár nem örömetest szól, de miután kénytelen az egész közönség tapasztalni, hogy e. aljegyző ur még egyetlen végzést sem tett fel a' rendek megnyugvása szerint, felszólalása által bizonyossá akarja magát tétetni a' felől, hogy miután az e. aljegyző által kiigazítandó végzések kijobbítva lesznek, azok ismét olvastassanak fel, hogy ez által teljesen megnyughassék, miszerint azok a' rendek akaratának kifolyásai gyanánt tekintendők. P. kam. állítja, mikint igazsága van előtte szóltnak, csak azt jegyzi meg, hogy a' helyettesnek épen az ezéja, hogy akármilyen változtatás történik a' végzéseken, az a' rendek bírálata alá fog terjesztetni. Mire táblabíró N. J. megjegyzé, hogy az előzvényekből meggyőződve nem reményli, hogy e. aljegyző ur a' végzéseket rögtön gyi ki tudja igazítani, mint azt helyettes elnök ur kimondja; 's ezért időt kíván a' jegyzőnek engedtetni. „Kir. tan. B. M. eddigi szokásra hivatkozva, — mi ugyan közbevetőleg mondvá szokás nem vala — felszólítja a' többi jegyzőt, hogy könnyítés tekintetéből jegyezzenek e. aljegyző ur számára addig, míg ő referál.“ Mire helyettes elnök ur megemlíté: hogy a' kir. tanácsos kívánata teljesítése csak jó akaratától függ; egyéb-iránt, mondá, jegyző urnak magának kellene azt tudnia; 's ekkor neheztelés jelei között mondá fel utasításul az első aljegyzőnek a' kiigazított végzést „miszerint a' szolgabírónak a' parancs — vagy intézkedé, mert a' nagy zajban az elnök minden szavait nem hallhatám — párban a' végett adatik ki, hogy azt az illető felekkel közölje.“ Ezután első aljegyző ur a' bereg-böszörményi adózók folyamodványára kelt intézkedé kivonatát olvasván fel jegyzőkönyvéből, „halljuk, halljuk“ kiáltások után a' végzés olvasásához fogott, 's olvasá mikint következik. „Ezen parancs a' mostoha anya ellen beadott.“ . . . tovább nem olvashatá hangos kacaj törvény meg a' csendet. Az elnök csendet eszközölt, megfjévtén

a' végzés különös kezdetét, mikint jegyző ur eltéveszté a' sorozatot, 's ekkor tudtuk meg, hogy az urbéri panasza miatt következett a' mostoha anya. 'S ekkor történt, hogy az első aljegyzőnek épületes tanításokat adott maga az elnök; mik szerint az említett jegyző urnak azon titok fejtetelt meg, hogy más a' feljebbvitel, más a' felküldés, 's ismét más a' parancs, más az intézkedé. Következett a' dézmának hatalomkarrali megvétele tárgyában hozatott végzés felolvasása. Igazítás igazítást ért, elmondottot jegyző előtt a' végzés, mind hiában; jobbtáit csak azért téve, hogy azok felolvasás után még hibásabbnak nyilvánítottassanak. Az elnök hoszusan tekinté művére, 's a' jegyzőre nézve határozák, hogy míg a' másodaljegyző jegyzőkönyvét felolvasandja, addig az elnök által ismét és ismét kimondott végzést tegye fel. 'S míg a' másodaljegyző olvasott, az alatt az elnök tollat vett 's leírá a' jegyző számára a' végzést; mit aztán első aljegyző ur jegyzőkönyvébe átalírván, a' végzést a' rendek helyeslése között felolvasa, tb. B. Ö. tolmácsolván az alkalommal a' rendek megelégtülését 's azon ohajtását, hogy bár első aljegyző ur mindenkor illy helyesen tenné fel a' rendek végzéseit. Első aljegyző a' körötte ülőknek nyilvánítja, mikint mai napon utóljára referál, 's hivataláról le fog mondani, mint mondják a' megürülendő első aljegyzői székettolláról isméretes Szőlősi Ferencz fogná betölteni. —

Két órai izzadás után nyugalomra szállott az első aljegyző 's most a' rendek az isméretes katonai karhatalom iránt szétküldött helytartótanácsi intézkedé felolvasása által lónék figyelmesekké. Főügyvéd Porubszky István előadván: hogy a' karhatalom-kirendelés a' megyét illeti, nem látja törvényesnek, hogy a' feletti rendelkezés magányos tisztviselőkre is kiterjeszessék. Ezért az intézkedést el nem fogadja. És főügyvéd ur megelégtülést. Első alügyvéd Hrabovszky János osztozott a' főügyvéd véleményében, ha az intézkedé azt foglalná magában, hogy a' karhatalom megadása parancsoltatik. De az intézkedé nem ezt tartja, 's csak arról értesít bennünket, micsoda szabályok tétettek a' katonaság irányában? Ez jogot nem veszélyeztet, mert a' katonaság csak annak parancsoltájára áll ki, kit a' megye ez iránti rendelkezési jogra megbízott. 'S most az ellenzék tagjai jegyezték fel az első alispán által magokat. B. Ö. tb. szólalt meg. Ha úgy állana a' dolog, mint az előtte szolt előadá, akkor az intézkedé elleni felszólalásnak nem látná szükségét, mert ott, hol a' polgári hatóság 's katonaság közti viszonyok szabályoztatvák, a' katonaság alkalmazását nem tartja szabadságtüntetőnek, sőt a' polgári hatóság legemibensebb jogát véli abban, hogy parancsoltájának a' katonaság engedelmeskedjék. De az intézkedé nem azt foglalja magában, hogy mi szabályok tétettek a' katonaság irányában, mert hisz erre különben sem volt szükség, régóta meglevén a' felsőbb parancs, miszerint az illetékes polgári hatóság szavára különös esetekben engedelmeskedjék, hanem ezen intézkedé által a' karhatalomnak egyes tisztviselőkre kiterjesztése czéloztatik. Ezt szónok el nem fogadja, 's meg kíván maradni azon végzése mellett, melyeket a' megye a' közbátorság fentartása tekintetéből már ezelőtt alkotott. A' felelősségre, mely az intézkedében megemlítetik, megjegyzi: hogy ha a' felelősségre satyrát akaránk írni, egyetlen ország sem nyujtana oly sok anyagot, mint Magyarország, számtalan példa bizonyítja, hogy nem mindig áll a' rendek hatalmában tisztviselőik korlátozása. De azt is tapasztalta e' megye legközelebbi eseményeiből, hogy a' katonaság nem mindig annak engedelmeskedik, kinek kellene 's a' polgári kormányzó parancsain kívül másokéi által is vezettetik; 's nem látná magát biztosságban kivált e' megye ingerült állapotában, hogy őt is valamely szolgabíró privát szenvedélyek elégtételeül, a' rendelkezése alatt álló karhatalom segítségével el ne fogassa. — P. kam. pártolja az intézkedé, 's abban legjobb szándékot lát, vesztélyt az intézkedében nem talál, mert az ugyanabban kimondott felelősség elve minden vesztélyt elhárít. Rosz következeseket jósol a' megyére el nem fogadás esetében. — Első alispán a' törvényt sérthetlenné tartja a' alkotmányos országban, hol törvény uralkodik, nem látja szükségét semmi más rendelkezésnek; 's ezért a' karhatalomról szóló törvénybe ütköző intézkedé el nem fogadja. — Ugy látszott, hogy e' vita bizonyos emlékezeteket indézt föl a' legközelebbi multból, 's ezért jónak látták bizonyos urak rögtönzött végzés által háttérbe szorítani efféle emlékeket, 's B. Ö. indítványát végzésül mondá ki az elnök. (Folyt.)

Erdélyi ügyek. Az erdélyi lapok majd minden számai a' közelebbi időkben az urbér és tized, 's egyéb uri tartozások rendeztetésének vitálásával foglalkoznak, mi igen világos jele annak, hogy a' köznép zibbasztott helyzete mindinkább közösen érzett sebnék tekintetik, 's hogy e' sebnéhegesztése, sőt teljes begyógyíttatása minden honlakosnak polgári kötelességévé tétetett. Mi ezen csak örülni tudunk, pedig annál inkább, hogy a' baj orvoslására épen azon osztály vállalkozott, mellyet önérdeke tán hallgatás és

mellőzésre is bírhatandott, de ezen osztály ismervén az idő szigorú következeségét, megtanulván az emberjog elveiből kifolyó kötelességeket, önérdekét ezeknek alárendelni volt elég morális ereje; 's csak ez az, mi pillanatnyi öröme deríti kedélyünket, midőn e' hon polgári jövendőjének kétes látkörén hurezoljuk vizsgálódó szemünket. Egyébként nem jöhettünk mindeddig tisztába az iránt, vajjon az erdélyi nemesség, vagy — helyesebben mondva az erdélyi sajto — ezen uri tartozásoknak tökéletes megszüntetését örökváltság útján é? vagy csak a' mostani igazságtalan rendszert módosítani, 's az emberiség szelidebb kívánathoz idomítani akarja? Ezen utóbbi a' népnél nem tenne más hatást, mint szomjazónál eczet és epébe mártott zivacs; míg egyszerűs mind a' birtokosság is csupa felebaráti illúsióból meglehetősen károsíttatnék. Kell tehát, hogy az első léptetessék életbe, ennek megvitására, kieszközlésére özpontosuljon a' sajtó szellemi ereje; mert ma már lejárt az ámitások ideje, a' munka emberei valóságban szeretnek élni, 's épen ezért a' mindég teljesíttetlenül maradó ígéretek csak boszújokat ingerlik.

A' német vándorlás Württembergből a' szász földre most már megfordítva üzetik. Bizonyos pap a' mult év derekán hangos lármát ütött a' német lapokban, mézzel folyó szavakkal, 's kincsényákat osztogató ígéretekkel csábítgatá a' népes Württemberg családait a' meszsze Erdély néptelen (?) síkjaira; hol a' munkát csekély erőfeszítés után is isten bő természettel jutalmazza meg, hol szabad alkotvány, teljes jogegyenlőség uralkodik, 's hol tulajdonképen találhatik ama hely, mellyet — mint valódi kulcsot — érdekökben van a' németeknek kezeik közé szorítani, hogy egy nagy bölcsük jóslása teljesüljön; hogy Koppenhágától le a' fekete tengerig német elem uralkodjék. Az ember gyarló, 's minden gyarl. mellett uralkodni szeret; mi természetesebb tehát, minthogy az elcsábított szegény külhoni adózók megválva ősi tűzhelektől, annyi nyomor és haj közt végre eljutának az ígért földre. És mi lett itt belőlök? tán szeretettel fogadtattak, terített asztalokhoz ültetettének, 's mutattatt nekik puha ágy, hol fáradalmikat kipihenhetik? Oh igen! Az oláhok tovább üzék őket földeikről, mert miattunk annyi oláh család fosztatott meg napi falatjától a' szász birtokosok által; a' szászok pedig — miután kevés benépesíthető telkeket elláták a' korább érkezettekkel, az utóbbiak könyein gúnyt kacagtanak; mert nem gúny é az, midőn az elcsábított ügyefogyottnak segély csak oly feltét alatt ígértetik, ha vallását a' háziurakéihoz idomítja, az az — ha öntudatán követ el erőszakot? kiket utjokban egy éjszakai szállásért egy forintig rántanak meg azok, kiknek szívtelen édesgetéseikre odahagyják szülők sírját? 'S mind ez megtörtént, még pedig az alkotmányos Magyar-Erdélyországban a' 19ik század szeme láttára, mellynek homlokán írva van: emberiség, türelem, világosság! E' vándorlás megkezdésekor kötelessége volt Erdélynek nyílt ovást tenni birtoklasi jogainak sérelme ellen, mellyek annyi törvények biztosítása mellett is szelleirei által tapodtatnak le; most kötelessége az emberiséghez fordulni, 's kérdeni: bizhat é a' világ oly népben, melly saját testvéreit először elcsábítja, azután megcsalja? Egyes embert egyes reményeitől megfosztani nagy hiba ugyan, azonban ószinte akarattal némelykor helyre üthető; de családok — népek életboldogságát lerombolni oly bűn, mellynek megfenyítésére nem léteznek eléggé szigorú törvények!

A' Csik-Szeredán öszszegyűjtött székely zászlóaljnak elindulását az apr. 9én érkezett rendelet — azon hó 13ára tűzte ki. 10én történtek a' hadi készületek kiosztásai; 11én a' székely ezredek brassói táborórnagya tartotta a' zászlóaljnak hadi szemléjét; 's ugyanekkor szivreható bucsút vett a' kormány alól távozó zászlóaljól; az ezredes bérekesztő szavai az E. H. szerint ezek voltak. Élelemre és minden szükségitekre legjobban van gondoskodva, kövessétek tiszteitek rendelkezéit útban, állomásokban, és minden környülállásban, bős ne szennyítsétek a' nemes székely nemzet, 's ezred lovagi jellemét semmi megbecstelenítő ténnyel. Majd — ha több derék katonák soraihoz állítanak, mindeneknek szemel rátok, 's viseleteitekre lesznek függesztve, tartásítok meg jó híretek 's neveteket, mutassátok meg a' világnak, hogy ti nemcsak hős székelyek, hanem katonák is tudtok lenni, kik hadi szolgálatot és rendet ismernek és gyakorolni tudnak; — rövid idő, és ti megint itthon lesztek, addig nekünk hon maradónak szent és kellemes kötelességünk lenend hátrahagyott születekről, gyermekeitek — és testvéreitekről atyailag gondoskodni. Még egyszer ismétlem: ne feledjétek nemzetünk és ezredünk becsületét! Isten veletek. A' zászlóalj a' kirendelt napon számos néptől kísérve elindult Bukovina felé, hol legközelebbi megállapodásaul Szucsáva van kitzúve.

Kolosvár város közönségének kérésére — mond az E. H. — ó felsége a' rendőrigazgatói hivatalt a' királybíróitól, mellyel eddig kapcsolatban volt, külön választani ren-

delte, hogy így a város gazdaságára, s kül jószágira való felügyelettel menten rendőri tisztének osztatlanul megfelelhessen. Ezen kir. rendeletről említést érdemel, hogy a rendőrigazgatót a 12 tanácsosból — minden egyéb mellékes tekintetektől szabadon csak a hivatali képesség szempontjából kell választani. Így történt, hogy nemzet- és valásra nem tekintve 84 szavazatból 60 Grois Gusztáv tanácsosra esett; és eképe — kit a közbizalom kisért, az nyere a hivatal gyakorlatát is. A rendőrigazgató mellé van rendelve 2 rendőri segéd, 11 fertálykapitány, 6 rendőr-szolga.

Kolosvárt és vidékén május 1jén oly hó esett, hogy a szomszéd feleki hegyen még másnap is fehérlett az. ↑

Zöld ügy.*) A jelen évi Pesti Hirlap 666dik számában megjelent, a tót ujságot tárgyzó cikkben egyevang. hitszónok vádoltatik a zsidók elleni gyűlöletről, de oly alakban, hogy a t. nagy közönség az egyes evangélikusok véleményét az evang. testület nézeteivel könnyen azonosíthatná. Hasonló cikkek által netán terjesztendő és elfogultak által ápolandó ez ügybeni balhiedelmek elejét venni hivatalos állásomnál fogva közelességemnek tartván, hátor vagyok nemcsak csekély személyemnek, hanem a felügyelésekre bízott honi ág. hitv. ev. testületnek kevés kivétellel e tekintetbeni közös érzelmeit a t. közönségnek elébe terjeszteni.

A magyarhoni evangélikusok egyet nem érthetnek azokkal, kik azt állítják: „hogy a zsidók polgárosítása ellenkezik a keresztyén státuszmal, mivel az az emberiség a szeretet, a feláldozás és a humanitas érzelmeit, miket a keresztyén vallás tanít, s követőiben ébrezt, minden polgárban feltenni okvetlen kötelese; és pedig azért nem érthetnek egyet, mivel tudják, hogy e tekintetben a zsidó vallás követőinek érzelmeiről hasonló garantiát nyújt az országnak, mint a keresztyén hit, mert ez is a szeretet, a feláldozás és humanitas elveit tanítja, és ezeknek megfelelő érzelmeket gerjeszt követőiben, s így ki képes a státust és egyházat egymástól elválasztva felogni, ki a polgártól főleg erkölcsiséget kíván, s a hitvallást teljes szabadsággal a lelkiismeretnek engedi át, az a zsidóknak politikai igazolásokról kétségben nem lehet. De ha már csakugyan a keresztyén status eszméje állítatik fel, akkor a zsidóknak bánásmódnak is a valódi keresztyénség elvein kell alapulnia, mellyek Pál apostol következő szavaiban gyökereznek: „a körülmetélkedés semmi, a körülmetélkedetlenség is semmi, hanem az Isten parancsolatainak megtartása kívántatik.“ —

A magyarhoni Evangélikusok egyet nem érthetnek azokkal, kik mondják: „hogy a zsidók a zalkotványos jog-gyakorlására még meg nem érve, minthogy a polgári életésgondolkozás tekintetében magukat a többi felekezethez különzik;“ és pedig azért nem érthetnek egyet, mivel ezen állításnak természetes követkevénye az, hogy a zsidók az önkénynek maradjanak alárendelve, mintha az önkény szabadságra vezetné és képezné az embert. Valóban különös következtetés: az embert sárba tapodtá, egészen szennyest, s azért kell őt a miveltebb társaságból addig kizárni, míg meg nem tisztítja magát, de erre neki a víz és kefe megtagadtatik. A zsidók csak azért különözik el magukat a keresztyénektől, minthogy kegyetlenül üldözötték, és a polgári társaságból kirekesztetvén, kénytelenek valának vallásbeli és nemzeti szokásaik és különözéseik mögé vonulni, szóval a particularizmussal magukat körülzáncsolni. De ha most, a türelem, az emberség korszakában ezen kettőnek szellemében fog velők bánatni, hasonló védfalakra többé szükségök nem leend, és azokat magok döntendik le.

A magyarhoni Evangélikusok egyet nem érthetnek azokkal, kik állítják: „hogy mielőtt a zsidók polgárosítása iránt törvényhozatik, szükséges előbb a polgári jogokkal nem látott többi osztályokat felszabadítani;“ és azért nem érthetnek egyet, mivel ezen nyilatkozatban semmi egyebet nem látnak, mint mézes szavakat, i. philantropismusba burkolt szűkkebliséget, mert a nyilatkozók, ha majd a jobbgyok törvényes felszabadításáról szó leend, megint azon nótát pendítik meg, hogy a parasztok a teljes emancipációra még nem érettek, és talán még azt is, hogy előbb a zsidókat kell emancipálni; — és főleg azért nem, mivel hogy a magyarhoni evangélikusok az alsóbb osztálynak törvényes és teljes felszabadítását illetőleg nem annyira a sorozatot, mellyben történjék, veszik tekintetbe, hanem hogy történjék, forrón ohajtják.

A magyarhoni evangélikusok egyet nem érthetnek azokkal, kik azt mondják: „hogy a zsidók a többé

panaszuk nem lehet, minthogy a magyar törvényhozás máig eddigis kellő gondolkozottsorsuk biztosításáról“ és pedig azért nem érthetnek egyet, mert általában a felszabályokat ellevezvén, károsnak tartják a zsidókat oly helyzetbe tenni, hogy a közlekedés megszorított körében szinlett becsületeséggel a keresztyéneken boszszut állhassanak, a helyett, hogy teljes intézkedésekkel azoknak ut szababnék honunk többi nemzetiségekkel teljes egybeolvadásra, mert minél kevésbé gátolják a zsidóknak fejlődése, annál inkább enyészendik el elkülönzési szellemök, melly ezen ohajtott egybeolvadásnak mindedig fő akadályul szolgált. Majd akkor a zsidó elhal, a mózses hitű polgár feltámad, melly a hazai polgára előtt örök frigyét kötend többi polgártársaival.

A magyarhoni evangélikusok azokkal egyet nem érthetnek, kik állítják: „hogy honunk statisztikai adatai ellő en bizonyítják a zsidókna kkielő nősena z alsóbb osztályuaknak a kromiotstá gát, minek következtében ezeknek jelen időben teljes felszabadításáról csak álmodni is képtelenség;“ és pedig azért nem érthetnek egyet, minthogy e tekintetben a pozsoni ujság t. szerkesztőjének nézeteit osztván, valónak tartják az általa felhozott e következő példaképet: „ha valamely gyermek kalitkába záratik, bölcsességet, tudományt és a legjobb eladelt nyujthatjuk neki, és majd még is mint nyomorék, elkorososult lény fog abból kimászni, — de ennek nem a nevelés, hanem a szűk kalitka volt az oka.“

A magyarhoni Evangélikusok egyet nem érthetnek azokkal, kik mondják: „hogy a zsidók nyert polgárosításuk következtében honunkban eláradandnak, és közállományunkat megzavarandják, a magyarnemzetiséget vesze lyezendik;“ és pedig azért nem érthetnek egyet, minthogy ha a tatárok és törökök dulási és más minden szellemi és anyagi hatalommal felfegyverezett ellenséges elemek alkotványunk fojtogatására irányzott százas törekvései sikeretlenek valának, valóban egy pár ezer szegény zsidó bevándorlása által sem közállományunk, sem nemzetiségünk nem fog veszélyeztetni. Egyébiránt nemzetiségünknek a zsidók általi veszélyeztetésétől annál kevésbé lehet félni, minthogy ezek a magyar nemzetiséghez simulásokról napról napra dicsőbb, a többi honpolgárokat követésre serkentő példákat mutatnak fel.

Ezek röviden csekély személyemnek, valamint meg vagyok győződve, hitsorsosim legalább kilencz-tized részének ez ügybeni nézetei, mellyeket honunk minden osztályu, ajku s hitű polgártársaikhoz intézett ezen szives felszólítással rekeszték be: „nyujtsunk segéd-kezeket ezen szegény embertársainknak, kik honunktól és önállásuktól megfosztatva, a föld-téken elszorva, sanyargattatva lézengnek a felebaráti szeretet ne csak nyelvünkön peregen, de nyíljék annak szívünk is; ne lássák többé a keresztyénségben a türelmetlenség hitét, hanem a szeretetnek vallását, így a háládatosság s önérdelkeik örök bilacsseivel híven ragaszkodandnak köz-honunkhoz, és elnyomatásuk sirjából fejlődendnek a törvényhozók homlokát dicsőítő, örökre díszítő koszoruk.“

Gróf Zay Károly.

A baranyamegyei gazd. fiókegyes. f. é. januári közgyűlésének határozati: 1) Az anyae- gyületnek m. é. novemb. 20kán kelt, s a fióknak némelly teendőire nézve irányt adó levele felolvastatván, ez érdemben az illető szakosztályok tárgyalás s véleményezés végett bizattak meg. Minek folytán t. Baranyamegye előterjesztésünk következtében megyés püspök ő kegyelmességét hivatalosan megkérte annak kieszközölésére: hogy a pécsi néptanító növelésében a selyem- s gyümölcsenyésztés elméletileg s gyakorlatilag taníttassék; a falusi ifjuság pedig a kisitűk örnek iskolákból elfogadása által a mezőgazdaságra elméletileg előkészíttessék. — Kérelmünk egyéb pontjai, — miszerint egyes jobbgyok folyamodtára is történhessék tagosítás, a selyem- és gyümölcsenyésztés emelése végett a t. földesuradalmaktól szedres s gyümölcsös kertek számára térek eszközöltetnének ki; országgyűlésen a népnevelés, rétöntözési törvény-alkotás, vámviszonyok szabályoztatása, vasutak, közlekedési módok, hitelintézet, országos magtárak felállítása szorgalmaztassék; a népnevelés körül érdemeket szerzett egyedek egyházi s világi hatóságok által hatalmokban levő módon jutalmaztassanak, szinte meleg érzettel fogadtatván ns. Baranyamegye által, ez a megyeileg kiküldött s országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választványnak adatott véleményezés végett. Hogy azonban a falusi ifjuság a mezőgazdaság elemeiben oktathassék, a megyei földesurak és lakosok, a gazdasági Kistűkör megszerezhetése, s kitünőbb ifjaknak azzali megjutalmaztatása végett, ajánlattételre, a t. lelkes urak jelesb ifjak megnevezésére s azon iskolák kijelölésére hivat-

tak fel, hol még gazd. Kistűkör nincsen. — 2) a fóm. Eszterházy hg. dombóvári uradalmához tartozó meződi határban, Manfredi Angelo vízmérnök ur által létesített rétöntözés megszemlélésére küldött választvány beadván jelentését, miután ebből M. A. urnak sokoldalú alapos ismérteit, vízműtani ügyessége s a meződi rétöntözés sikerültsége kiűnt, a kívánt bizonyítvány kiadati s egyszersmind M. A. ur, érdemeinek némi elismerésül e fiók tiszteletbeli tagjaul kinevezetni, az anyae- gyület mindezekről értesítettni s ugyancsak M. A. ur parmezásajt készítmódjának leírása közölhetés végett megküldetni határozatott. — 3) É- lőnk örömmel fogadtatott az anyae- gyület azon megelőző szives készsége, miszerint a gyümölcsenyésztés körül érdemeket szerzett s egyesületünk által ajánlott nt. Vlassich György esperes, Hölzl József s Nendtwich Tamás urakat e- züst érdempénzre érdemesíté. Tekintvén azon üdvös hatást, mellyet a gyümölcs s egyéb kiállítások szűnek, elhatáro- zá a közgyűlés, Pécselt évenként gyümölcs-termenyt-mű- pari s állatkiállítást és löversenytartást rendszeresíteni s hogy különösen a gyümölcsenyésztés iránt a népben mi- nél nagyobb ösztön ébredjen, tisztelettel megkéretni hatá- rozatott az anyae- gyület: méltóztatnék a nevezett 3 érde- mes férfiú érdempénzeit kézbesítés végett a fióknak át- küldeni, hogy azok az illetőknek a szándékolt kiállítások ün- nepélyesen adathassanak át. — 4) az anyae- gyület felszó- lítása s a fiók illető szakosztályának véleménye nyomán a megyei uradalmak s birtokokak megkerestetnek, hogy az állattenyésztésben magokat kiűntetett kigazdák jutalmaz- sára s a tervezett pécsi kiállítások költségei fődözésére alapítványokat tenni sziveskedjenek. Miután az ülésben je- len volt Czindery László mlsga, pellérdi uradalmában pél- dánygazdaság gyanánt s kísérletek tételére bizonyos lért egy tagban megajánlani szives vala, m. Czindery László fő- isp. ur elnöktele alatt bizottság neveztettki oly utasítással, hogy: a) a pellérdi uradalomban szokásos gazdasági esz- közöket szemügyre vevén, azokkal kísérletet tegyen s az e vidéken nem találtató vagy czélirányosb eszközök s gépek megszerezhetése és ára iránt az anyae- gyület utmutatását kérje ki. b) Vizsgálja meg különféle gazd. növények termés- sét minő- és mennyiségre, különböző sorozat és különne- mü trágya után. c) Tegyen kísérletet: vajjon a löher gyp- szelés vagy egyéb trágyázás után diszlik e jobban? s ha gypsreszert nem tehetne, a m. Czindery László ur által Pestről hozatandó égett csontporral tegyen összehason- lító kísérletet. d) Nyomozza ki a mesterséges és természe- tes legelők különböző eredvényit. e) Tegyen kísérletet s adjon utasítást a trágyalé alkalmazásáról. f) A fejős tehe- neknek külső gazd. munkáknál alkalmazásáról s az ekkép tett munka és tej-haszon arányáról összehasonlítás tétése- sék; vagy ha a bizottság e téren gyakorlatilag nem mű- ködhetnék, kérje fel t. Appel József urat, a kethelyi urod. felügyelőjét, hogy ez érdemben a fiókegyületet bő ta- pasztalása szerint kimerítőleg értesíteni sziveskedjék. g) Pótléktakarányszerek használata alatt rendszeren vetett ta- karmányszereket érteni alig lehetvén, a bizottság oly ta- karmányi surrogatummokkal tegyen kísérletet, mellyeket szűk évben, rendkívüli segítségül használhatni, millyen péld. a burgonya-szár (ha szarítás módját tudók), a kukorica- császár és csuta, venyige, falevelek s gallyak, sat. Tegyen kísérletet továbbá, mint új takarmányszerrel a dalia vagyis „georgina“-szárral, s a sesamum europaeum növényvel. h) Ügyekeztek a sorban mivelés szorva vetett repczeter- méshen a minőségi és mennyiségi különbséget, s a tiszta haszon arányát kipuhatolni. i) Puhatoltassék ki a tehéntar- tás hasznának különbsége legeltetés és istállózás mellett; továbbá juhtenyésztésben a nyári és téli elletés, lötenyész- tésben pedig a kanczáknak kézi menesül folytonos munka melletti használata; végre — k) A házi állatok különböző nyavalyáiban az egyes ovó- s gyógyszerek hatása össze- hasonlítólag próbáltassék meg. — 5) Egyszersmind a so- mogymegyeyi fiókegyület megkéretni határozatott: szive- skedjék felvilágosítást adni az iránt, vajjon t. Somogyme- gyében a fejős tehenek; Ládón m. Czindery László főispán s Ádándon t. Csapody Pál uraknál a méneskanczák szá- natsnál s egyéb gazdasági munkáknál minő haszonnal al- kalmaztatnak; és a munka, valamint a tejelési haszonarány összehasonlítása után minő eredvény mutatkozik? Nem- különben: — 6) a földes uradalmak és egyesületi tag urak megkérendők: netherhelletnének a megyei lakosság okulása végett, a tehén istállózása s külső legeltetése közti külön- böző eredvény körül kísérleteket tenni; egyszersmind a házi állatok különféle nyavalyáiban egyes ovó s gyógyszerek ok- szerü használata s hatásáról a fióknak kimerítő felvilágo- sítást adni. Továbbá — 7) megkerestetni rendeltettek a megyei földesurak: kegyeskednének okszerű gazdálkodás általi példagerjesztés végett jószágikon az elhagyatott tel- keket a fiók használatára átengedni; jelentvén egyszersmind a szakosztály, hogy Czindery László mlsga Pellérdén egy illy helynek megszerezhetése iránt közbenjárását megigern

*) Beküldetett.

sziveskedett.—8) A' len és kender czélszerűbb termesztés-módjának alapos megtanulása végett Hohenheim- és Belgiumba egy alkalmas egyed küldetését a' fiók pénzereje még most nem engedvén: egyelőre a' l. anyaegyesület ebbeli felszólításának közlése mellett, e' hasznos vállalat szabad adakozás útján, megyei birtokosaink nagylelkűségébe ajánlatik.—9) A' szőlőművelés, szüret, mustsajtolás, bors-pincekezelés okszerűbb módjának a' nép közti terjesztése végett, a' helyei, bolyi és pellérdi földesurak megke-restetnek: hogy e' czélra megyei paraszt ifjakat elvállalni sziveskedjenek; a' szükséges költségek önkéntes ajánlatok által fődötvetvén. Végre 10) az anyaegyesület által a' fiók számára készített, 's csekély változtatással elfogadott szabályokhoz, a' helybeli körülményekhez képest pótló utasítások adatván, a' fiók-egyesület belgazdaságát illető némely intézkedések tétettek. — Közli Nagy Imre, fiókegyeleti jegyző.

József nádor nemzeti képesarnokának felállítására a' magyar nemzeti muzeumba beküldetett adakozások második közlése: (Folyt.)

d) Boros Sámuel által Szentes város 221. sz. ivén: Boros Sámuel és Goldschmidt Gusztáv mindenik 5 ft. — Kiss Pál, Sipos Gáb., Vosits Ferencz, mindenik 3 ft. — összesen 13 ft.

e) Rimaszombath város 223. sz. ivén: Rimaszombath város 20 ft. — Kubinyi Ödön 5 ft. Haviár Dán., Malatinszky Ist., Somoskeőy Ant., mindenik 2 ft. Borsody József, Terhes Mik., mindenik 1 ft. összesen 33 ft.

f) Aradi izraelita község 234. sz. ivén: Hirschl Mózes előjáró 25 ft. — Bettelheim Vilm., Brüll Mór, Fischer Jakab, Hertschka M. Krönberger Dáv., Wallfisch Pál, mindenik 5 ft. — Wallfisch Mór, 2 ft. összesen 57 ft.

g) Szegedi izraelita község 235. számú ivén: Deutsch Salamon 10 ft. — Ausländer Simon, Baron Jak., Deutsch Israel, Kohen Abr., Kohen Kár., Koppély Adolf, Krámer Mih., és Nátán Isr. mindenik 5 ft. — Auer Sám., Schönfeld Józ., Szegál Ferencz, mindenik 3 ft. — Ausländer Józ., Cziner Mór, Deutsch A. és W. Deutsch Gásp. Lichtenberger Abr. Polák Sim. örököse, Szivesy Józ., mindenik 2 ft. — Pfeifer Sámuel 1 ft. 20 kr. — Ausländer Dáv., Cziner Ign., Cziner Már., Deutsch J. T. s. t. Deutsch Leop. Deutsch Sám., Goldberger S., Hádek Dáv., Kiss D., Levy Vilm., Pillitz Dan., Politzer Mór, Politzer Salam., Schwartz Mark., Singer Vilm., Weitzenfeld Józ., mindenik 1 ft. összesen 90 ft. 20 kr.

h) Eperjesi izraelita község 236. sz. ivén: Hollender M. és fia 6 ft. — Fränkel Bernát 5 ft. — Lux Józ. 3 ft. — Bach Mikl. orvosdr., Holländer S. és fia, Janovitz Leo. Schiff Mark. és fia, mindenik 2 ft. — Tritsch Béla 1 ft. összesen 23 ft.

i) Fábini Theophil m. k. tudom. egyetemi rector 239. sz. ivén: Fábini Theophil Ján. 10 ft. — Havas Ign. és Reseta Ján. mindenik 5 ft. — Virozil Antal, prof. 4 ft. — Degen Ján., Jedlik Ányos, Oswald Ferencz, Randler Ján., Szabó nep., Ján., Tognio Laj., Veletzky Ján. prof., Vizelety Ferencz, mindenik 2 ft. — Petzelt Józ., 1 ft. 30 kr. — Zlámál Vilm., 1 ft. — Henfner Ján., és Verney Józ., mindenik 40 kr. — Láner Ferencz 20 kr. összesen 44 ft 10 kr.

j) Szluha Imre a jász és kun kerületekben nádori főkapitány 240. sz. ivén: Kálmán Sándor és Szluha Imre főkapitány, mindenik 10 ft; — Aczél István kis kun kapitány, Dorosma város, Fegyeháza város, Fülöpszállás város, Illésy János kapitány, Jász Alsó Sz. György város, Jász-apáthi város, Jász-Arokszállás város, Jász-Berény város, Jász-Dóza város, Jász-Fényszaru város, Jász-Jákó-halma községe, Jász-Ladány város, Kerezag város, Kis-Er város, Kisujszállás város, Kun-Halás város, Kunhegyes város, Kun Sz. Márton város, Kun Sz. Miklós város, Laczháza város, Küry József, Madaras város, Majsza város, Mihály-Telke, Muhoray János főjegyző, Szabad-Szállás város, Taczmán István főpénzt., Taczmán Károly aljegyző, Tóth István, Turkevi város, Vágó Ign. jász kapitány, mindenik 5 ft; — Antal János, Balajthy Vendel n. t. bíró, Bozoky András n. t. bíró, Endre László, Gózon László, Horváth Antal n. t. bíró, Kenéz Mihály, Muhoray András n. t. bíró, Pethes Mihály n. t. bíró, Szabó Sándor pénzt., mindenik 2 ft; — Antal Józ., Bathó Ign. főjegyző, Bartsik Már. aljegyző, Beóthy Mihály esküdt, Bozoky Ist. aljegyző, Eördögh János, ifj. Gózon Imre, Hajdu Mih. esküdt, Halmay Józ. biztos, Horváth Pál esküdt, Korr Ján. Már Benedek, Mihákovics János, Nagy Károly, Ozorószky Gábor aljegyző, Uj Mihály biztos, mindenik 1 ft, összesen 216 ft.

k) Miklós császárszáz ezrede 250. sz. ivén: Beretvási N. kapitány, Csernovics N. főhadnagy, Földváry N. alezredes, Gosztonyi Imre főhadnagy, Görgey Kornél főhadnagy, Komáromy István főhadnagy, Komlósy Lajos kapitány, b. Luzsánszky N. hadnagy, Márkus N. őrnagy, Reviczky Tamás hadnagy, Szegedy Imre kapitány, Terczy Adolf hadnagy, mindenik 5 ft, összesen 60 ft.

l) Soma György herceg gyalog ezrede 263. sz. ivén: Lányi József hadnagy, 's Benedekfalvy Antal őrmester, mindenik 5 ft, összesen 10 ft.

m) Rukavina György gyalog ezrede 264. sz. ivén: Bojtor György görög n. e. ezred elöljáró 's Kovács Victor hadnagy mindenik 2 ft, összesen 4 ft.

n) Steffanics József Győr városi főbíró 276. sz. ivén: Perlay Dániel, Steffanics József, Vurda Alajos, mindenik 2 ft; — Wurda Ferencz, 1 ft; — Beke Agoston, Hergeszell Ferencz, Hutflosz Sámuel, Karvasy Sándor, Lakatos János, Reichhütter Ferencz, mindenik 40 kr; — Anvander N., Hergeszell Antal, Heuffel Sámuel, Link Mihály, Nagy István, Pasperger Antal, Popovics Antal, Tóth Imre, mindenik 30 kr.; — Buchberg János, Caneider

József, Chernyánszky József, Czafalvi Demjén János, Drabek Lajos, Dursza Mihály, Füge József, Gönczöl Antal, Hochenpichler József, Horváth Dániel, Korbonits N., Könyves-Tóth Lajos, Limbeck Vincze, Lucárdy Ferencz, Molnár Ignác, Schándl János, Spáth György, Thoma János, Timár Ferd., Toscano József, Veiner Maria, Wallner Pál, Zánthó N., mindenik 20 kr, összesen 22 ft 40 kr.

o) Engelmayer Antal Késmárk városi főbíró 279. sz. ivén: Cornides István, Engelmayer Antal, mindenik 2 ft. összesen 4 ft.

p) Páczill József Sopron városi polgármester 285. sz. ivén: Braunnüller József levéltárnok, Erl nep. Ján. főjegyző, Martiny Frídrík kapitány, Páczill József polgármester, Schultz Pál tanácsnok, Vagner V., mindenik 5 ft, összesen 30 ft.

q) Preyer János Temesvár városi polgármester 287. sz. ivén: Belső Lajos szöszöllő, Koronghy János tanácsnok, Popovics Mark főbíró, Preyer János polgár, mindenik 5 ft; — Bakits János tanácsnok, Kozlovits János, Niamesony Ignác, Prenner Ferdinand, Rauch Károly k. k. kinstári ülnök 's táblabíró, Stokinger Antal, Urbányi Lőrincz főjegyző, Weigl József, mindenik 2 ft, összesen 36 ft.

Budapesti napló. (Május 14kén.) Midőn soraink olvasásra kerülendek, már Liszt a' zongoraház nincs körülben. Azért érdekes leendő köztünk töltött idejére visszapillantunk. Ő művészete mellett mint ember sem tűnik fel kezőnséges alakban, és és jó szív följelmei: hangversenyeit többnyire jótékony czélra adá, így nyert az idején említtet Conservatorium jövedelmén kívül általa segélyösszeget a' magyar polgári őrhad nyugdíjintézetére; mit az előadás estéjén a' polgárság — diszjölzetben fáklás zenével kísérve — művészt szállására, ünnepélyes szónoklattal köszönt, 's emlékül saját hadsoraí tiszteletű fagságáról szóló oklevéllel tisztelt meg őt. Másnap mindjárt L. a' jótékony növegyet pénzalapja javára jászott. Tegnep végre az árvaház fölsegéllésére; 's az a' művészetet oly igen díszít emberbaráti viseleteért legforróbb hálázeret jeleivel taiflkozott; legmagasb körök szives barátsággal fogadák őt, 's tiszteletre különféle lakomák és ünnepélyek rendeztettek. Körinkből távoztával pedig oly emlékei maradandnak hátra, minoket alapítani, többi közönségesen csak pénkereseti vágyból hozzánk seregleni szokott vendégművészek közül kevésnek, vagy senkinek sem sikerült; mert ő e' nemzet rokonézelmet nyéré meg, 's hon nem léteben is örömmel számítandjuk hazafiak sorába. — Egy német és egy magyar lapból azon örvedetes ujdonságot olvastuk, hogy már a' szathmár-debrecezi vasut is erősen készül; képzeljük — ha ugyan ottani atyánkfiai az illető lapokat járatták — mennyire meg leendnek lepetve az érdekes tudósítás által, holott saját vidékükön a' vasuti készülékek még csak nyomait sem látják; — egyébiránt lehetne! Talán szolnok-debrecezi utakat az illetők irni. A' középponti vasutnál pedig a' bonyodalmak eléggékevezöllel fejlenek; miről a' h. 17ei poszonyi nagygyűlés után leghitelesebb felvilágosítást nyujthatunk. Minap érintők, hogy e' vállalat felöltö a' magyar természetet; most még politikánkkal is egyenlő fokozaton áll, — miszerint akármelyik pártot vesszük: egyik rohanva, másik fontolva haladónak neveztetik, amaz akart ugyan haladni, emez is fontolgot; ám nem ment biz az egyik sem előre, hanem csak tesped. Szinte a' vasut megindult; előküldött mozgonyai lármáztak is eleget, most azonban az egész csak baktat. — Az uszodák abrosz nagyságu hirdetéveit látjuk falakra ragasztva; hús furdót használni azonban még kevésnek lón bátorágot; ellenben kétségbeesésből több egyed átföröszte magát az örökkévalóságba, kik ez üdvösséggel bonyolult műtetelre közönségesen a' Duna hullámú választák, mely mint tudjuk, éhes gyomorral összelöcesen élet 's halál felett. Ez utat a' napokban egy fiatal legény, és hasonkoru leány is megkísérte, az elsőnek sikerült, ez utóbbi még előbb e' világon férjhez menend, miatta alkalmasint férje induland a' veszélyes utra. — A' kényszerítő dologházjárványkörmentes termében jelenleg 210 egyed élvezi az édesmunkásság gyümölesét; mindnyájok keblét csak egy hatalmas vágy feszíti: vajha minél előbb juthatának ök is a' zöldbe seregülő örömcapatokkal szabadba! — Nemzeti színházunk nyár dacára válogatott közönségtől látogatatlak; mult hangverseny alkalmával is oly tömve volt, hogy a' hőségbe egy hölgy elájult; azonban a' közönségnek e' meglepetését hajlandóbbak vagyunk a' zenehatásnak tulajdonítani. Száműtárunk most dusan van ellátva, 's úgy hisszük lesz mód a' vidéki gyönyörökért sovárgókat is együtt tartani szini élvezetekre. Semmi esetre sem fog ártani az új szerzeményeket minél előbb megismertetni a' közönséggel, mely csak ezután nyilatkozhatik, mi lábön áll Thalia csarnoka iránti húsége? — Rég nem szoltunk a' Körökről; talán azért mivel kitűzött ezélek irányában nem működővén kevés figyelmet ébresztenek. Mult alkalommal a' Lisztlakomára mindkettő vesztett, 's ezzel tanúsítá, hogy magyar jellemét még nem veszítette. Anyagi állapotra néve különösen a' nemzeti ról említtük: hogy ez idén 10,000 forintja forgalmaztatott. Ily erővel kétségkívül lehetne már valaha az irodalom és művészet érdekében is valamit lendíteni. Csak igénytelen szó, mi sokfelől viszhangzik. — Bizonyos földszinti páholy piperköz látogatói ismét elkezdék lármáiban illetelen gyakorlatukat, hihetőleg azért mert — ha csendességben vagnak, ki sem veszi észre őket semmiségükben; de ellenkezőleg eselekedvén feltűnnek mint divatmajmok, 's üres csevegők; méltók arra, hogy rövid uton szállításnak kiféle. — Nem lesz érdektelen olvasónkra néve köv. statisztikai adat: Magyarország ikerfővárosa Budapest 140,000 lakosával jelenleg az európai városok sorában nagyságra néve 23ik helyen áll. Előtte állnak: London, Páris, Konstantinápoly, Pétervár, Bécs, Berlin, Nápoly, Moszkva, Dublin, Manchester, Lissabon, Madrid, Glasgow, Amsterdam, Lyon, Liverpool, Palermo, Edinburg, Róma, Marseille, Birmingham, Milano; utána mindjárt Hamburg következik. Az osztrák birodalomban csak Bécs és Milano népesebb. Ha csupán csak Pestet vesszük 96,000 lakosával, még előtte állnak: Varsó,

Turin, Leed, Brüssel, Koppenhága, Barcelona, Prága, Halifax, Velence, Bristol, Kork, Bordeaux, Bukarest, Dri-nápoly, Florencz, Boroszló, Sheffield, München, mely utóbbi négygyel könnyen mérközhetik; diszre pedig és rendre igen sokat fölülmúl közölök. — Honi vigalmaink változatossága tekintetéből Köh egyi tánczművész új magyar tánczot szerkesztett, melynek azon kedvderítő tulajdonsága van, hogy nincs bizonyos számhoz kötve, hanem kedélyszerűleg mindenki egyiránt élvezheti a' lejtés kellemét. Ez új magyar neve: „Vigadó”. a' fővárosban valamennyi tánczmester czélszerűnek találta, 's jövő vigalmi évszakra be is tanítandja. Ezáltal ismét több magyar szellem áradand mulatozásinkra; — 's alkalmasint politikusaink is, kik a' változatosságot szeretik könnyebben tánczra kerülendek.

A „Josephinum“ nevű Árvaház részére 1846. évi april folytában nyujtott adományozások, pengő pénzben. — Ponevác Sándor urtól 2 ft; Fromm Ignác 2 ft; Szám Miklós 2 ft; Krauszhaar János 2 ft; Spaninger Mátyás 2 ft; Rolinetz Márton 2 ft; Paumann Pál 2 ft; Schimmer György 2 ft; Hekkel Kristóf 2 ft; T. Várady István 5 ft; Stieber Fülöp 2 ft; Schmidt János 2 ft; T. Kéler Ferencz 4 ft; Sternfeld Karolinakisasszony 8 ft 50 kr; Rozenfeld M. L. 10 aranyat; Grabovszky Katalin hagyományá 1 ft 30 kr; Schlik Ignác ur egy tölésért; Fröhlich Ferencz ur 8 darab szerszámfogast; Schrimf ur több fazekas edényt; Farkas Mihály ur egy seprőfogast. Az intézeti kápolnához: Rozmanih asszony egy varrott kendőt; Kern Mária asszony 2 darab viaszgyertyát; Fritsch asszony egy imaszalmot. — Melly adakozásokért a' bizosszág részéről illő köszönet nyilvánítatik Aigner Ferencz pénztárnok által.

Ausztria.

Galiciái határszél april 25. Lembergi levelek nyugtatólag hangzanak az ország állapot felől; a' béke mindenütt helyre van állítva 's az april. 13kai parancs, mely a' jobbágyok számára néhány könnyebbülést enged, nem fogja nélkülözni a' remélt jó hatást. Szintazon levelek egy lengyel kivándorlónak a' zolkiewi kerületben történt elfogatását jelentik. Ugyanis a' mint 19kén ő felsége születésnapján, Polignac hadnagy 50 főből álló legénységével állomásán az isteni szolgálaton jelen volt, hirt kapott, hogy a' közel fekvő Glodno Vielkiben zendülés ütött ki. Polignac huszáraival tüstint Glodnoba sietett, hol ugyan semmi zendülés, de a' falu lakosait mégis nagy nyugtalanságban találta, mert ott azon hir terjedt el, hogy egy nagy fölzendült csapat közelg. Polignac elosztá legénységét kisebb csapatokra 's az egész vidéket bejárattá. Ezen osztályok egyike csakhamar bizonyos gyanus egyedet fogott el, ki magát kereskedőnek adta ki, a' hadnagy kérdésre végre kivallá, hogy lengyel 's utolsó időkben Párisban élt. Ezt aztán a' zolkiewi kerületből Lembergbe kísérték.

Amerika.

Angliába april 4keig szóló tudósítások érkeztek Uj-yorkból. A' washingtoni tanács még semmi eredményre nem jutott az Oregonkérdésben, azonban heves szövíta keletkezett a' harezias Cass tábornok 's békeszerető Benton között. A' vitez tábornok igen könnyűen találta a' háborut magába Angliába is áttündéresíteni, 's aztán békét dietálni Londonban. Az ujjorki lapok hangulata békes; maga a' dolog azonban már rendkívül hozadalmas és unalmas kezd lenni. Képviseletházban a' subtreasury-bill ment keresztül, és pedig 124 szóval 67 ellenében, ez első lépés egy nemzeti bankalapításához az egyesült státusok számára. — Iszonyu vizáradások nagy pusztításokat okoztak, hidak és házakat magokkal ragadtak, vasutakat megrongált 'stb.

Portugália.

Azon törvényjavaslatot, mely a' királyné halála esetében a' kormányzóságot férjére ruhazza, a' pairkamra is elfogadta, és pedig tulnyomó többséggel, miután csak tíz pair szavazott a' törvényjavaslat ellen. Maga Palmella herceg, noha kijelenté, hogy ez új kormányzósági törvényt helyben nem hagyhatja, mégis reá szavazott. A' cortesulások zárnapja april 30kára volt határova, minthogy azonban a' költéséget, valamint a' bevitelvámok vizsgálatára öszszeült bizottság jelentése még tanácskozás alá vala kerülendő, remélték, mikép az országgyűlés berekesztési határidő kétségkívül továbbra fog halasztatni.

Spanyolország.

Villalonya tábornok a' galiciái partmelléket Riva-deotól Guardoig april 15kén ostromállapotha helyezte. A' galiciái főkapitány 14kéről jelenté, hogy a' fölkelők egy hadlábát Signiero mellett visszanyomta és széllyelverte. Több fölkelő halálát lelte ott, a' kormánysereg csak néhány sebesült számlált. Concha tábornok jelenté 18káról, mikép intézkedéseket tón a' fölkelők által fenyegetett Orense felé nyomulásra. Vigo fokváros, mely élénk közlekedésben áll Angliával, 's ekkép legalkalmas kiszálló helyök az Angliában levő progressisták és esparteropártiak számára, folyvást lázongó állapotban van, minek folytán hasonló kiszállások megállítására négy hajót rendelt a' kormány Vigóba. — Cartagena 's Malagában is lázadási hajlam mutatkozik. Madridi lapok szerint a' vigoi mozgalomra Caldas, Padron, Carril, Estrada, Redondela, Guardia, Bayona és Cambados városokkban is hasonló zendülési jelenségek

